

Pochwała dawnej dzielności greckiej

Ta lektura, podobnie jak tysiące innych, jest dostępna on-line na stronie wolnelektury.pl.

Utwór opracowany został w ramach projektu Wolne Lektury przez fundację Wolne Lektury.

KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER

Pochwała dawnej dzielności greckiej

STROFA I

Młodzieńcze grecki, co silny i śmiały,
jednegoś pragnął: nieśmiertelnej chwały;
jedną miał dumę: piersią swą zastawić
zagrożoną ojczyznę,
ubogie wzgórza i pola nieżyźne
od klęsk wybawić:
ku twej, o mężny, sławie i pamięci
pieśń niech się moja dziś wzniesie i święci.

W bystre i zimne Eurotasu¹ wody
młodzieńców Sparty skakał zastęp młody;
przez dzikie knieje, ostępy i chaszczce
długokłego dzika
ścigali; morze nawie² Ateńczyka
otwiera paszcze;
tessalskich³ źrebców z wichrowymi grzywy⁴
dosiąść tam żaden nie bywał leniwy.

¹*Eurotas* — rzeka w Sparcie. [przypis edytorski]

²*nawa* (daw.) — statek, okręt. [przypis edytorski]

³*Tessalia* — kraina historyczna w Grecji, obecnie region administracyjny. [przypis edytorski]

⁴*grzywy* — dziś popr. forma N.lm: grzywami. [przypis edytorski]

STROFA II

Naprzeciw Persów strasznej nawały
lwem na bawołu⁵ szedł hufiec mały.
Przeszli z Aresa⁶ krwawych wysieków⁷
w podziw potomnych, najdalszych wieków.
Pod Maratonem⁸ i Salaminą⁹
ci, co polegli w walce, nie giną,
lecz drugim życiem z martwych ocknięci,
wiek na wiek walą¹⁰ w ludzkiej pamięci.

Śmierć bohaterska

Trzystu Spartanów w Termopil¹¹ jarze
bogom z czar wino wylało w darze.
Kserksesa¹² milion gdy w nich uderzy:
milion od trzystu pierchnął puklerzy¹³.

Zdradą zwalczeni, legli nareszcie.
Brzmiał krzyk tryumfu po całym mieście,
bo ni jednego z nich nie ujrzano,
by krwawił raną w plecy zadaną.

⁵*lwem na bawołu* — archaiczna forma porównania, dziś powiedziano by: jak lew na bawoła. [przypis edytorski]

⁶*Ares* (mit. gr.) — bóg wojny i bitewnego szału. [przypis edytorski]

⁷*wysieki* — tu: siekanina, bitwa. [przypis edytorski]

⁸*bitwa pod Maratonem* — stoczona w 490 p.n.e.; Ateńczycy pod dowództwem Miltiadesa rozbili w niej perską armię inwazyjną. [przypis edytorski]

⁹*bitwa pod Salaminą* — stoczona w 480 p.n.e.; sprzymierzona flota grecka pokonała wówczas inwazyjną flotę perską, wykorzystując fakt, że wąska cieśnina między wyspą Salaminą a lądem stałym uniemożliwia Persom rozwinięcie szyku. [przypis edytorski]

¹⁰*wiek na wiek walą* — w niektórych przedrukach błędnie: żyją. [przypis autorski]

¹¹*bitwa pod Termopilami* — stoczona w r. 480 p.n.e; wojska greckie przegrały, broniąc wąwozu zamykającego drogę do Aten; w ostatniej fazie bitwy Persom opierało się jedynie 300 Spartan. [przypis edytorski]

¹²*Kserkses* (ok. 517 p.n.e.–465 p.n.e.) — władca (szachinszach) perski, zorganizował nieudaną kampanię wojenną przeciw Grekom. [przypis edytorski]

¹³*puklerz* — rodzaj okrągłej tarczy. [przypis edytorski]

STROFA III

Delfy¹⁴ gdy wrogów tłumem obłązione,
dwóch bohaterów daje im obronę,
jak wilków stado płoszące dwa tury;
w Sparcie piersi mieszkańców
miast¹⁵ bram obronnych były i miast szańców;
w Hades¹⁶ ponury
Epaminondas¹⁷ gdy szedł: to mu starczy,
że wróg nie uniósł z pola jego tarczy.

Pindar¹⁸ efebów¹⁹ idących w zawody
przez wiecznotrwale upamiętnił ody;
jak potok deszczem spiętrzony nad brzegi,
co z gór się stromych pieni:
on się, ogromny, stacza ku bezdeni.
Wieków szeregi
idą. Tak niegdyś czyny czczono dzielne,
czyn wzajem pieśni budził nieśmiertelne.

Poezja, Pamięć

¹⁴Delfy — miasto greckie u stóp Parnasu, sławne ze świątyni i z wyroczni. [przypis edytorski]

¹⁵miast (daw.) — zamiast. [przypis edytorski]

¹⁶Hades (mit. gr.) — kraina umarłych (starożytni Grecy nie znali podziału na niebo i piekło). [przypis edytorski]

¹⁷Epaminondas (ok. 420 p.n.e.–362 p.n.e.) — wojskowy i polityk z Teb, kilkakrotnie pokonał Spartę. [przypis edytorski]

¹⁸Pindar — ur. między 522 a 518 p.n.e., zm. między 443 a 438, poeta grecki, napisał wiele pieśni na cześć zwycięzców Olimpiad. [przypis edytorski]

¹⁹efeb — tu: piękny młodzieniec (pierwotnie słowo to oznaczało mężczyznę w wieku 18-20 lat w trakcie obowiązkowej służby wojskowej). [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/przerwa-tetmajer-pochwala-dawnej-dzielnosci-greckiej>

Tekst opracowany na podstawie: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Wybór poezji, nakł. Gebethnera i Wolffa, Warszawa-Kraków 1897

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Marta Niedziałkowska, Małgorzata Wrzesień, Paweł Kozioł.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.